

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Головне управління Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях

Слідче управління

вул. Ярослава Мудрого, 56, м. Краматорськ, Донецька область, 84300, тел. +38(066)84-68-331
www.ssu.gov.ua, e-mail: su_gusbu_don_lug@ssu.gov.ua Код ЄДРПОУ 20001504

№ _____ На № _____ від _____

ПОВІДОМЛЕННЯ

про підозру

місто Дніпро

« 04 » червня 2026 року

Слідчий 1 відділення 3 відділу слідчого управління ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях лейтенант юстиції Шулежко Владислав Сергійович, розглянувши матеріали кримінального провадження, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 12022052640000023 від 24.02.2022 та встановивши наявність достатніх доказів, а також підстав для повідомлення про підозру у вчиненні злочину, відповідно до ст. ст. 42, 276, 277, 278, 279 КПК України,

ПОВІДОМИВ:

Капустнікову Наталю Олександрівну, 12.08.1977 року народження, громадянку України, уродженку м. Маріуполь Донецької області, директора Маріупольського краєзнавчого музею, раніше не судиму, зареєстровану за адресою: Донецька область, м. Маріуполь, просп. Миру буд. 127, кв. 43, фактичне місце проживання не встановлено, ІПН 2834812701, яка не є особою, щодо якої здійснюється особливий порядок кримінального провадження, передбачений ст. 480 КПК України

про те, що вона підозрюється в порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, за попередньою змовою групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України (в редакції, чинній на момент вчинення кримінального правопорушення).

Фактичні обставини кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється Капустнікова Наталя Олександрівна

1. З лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт,

викликаний збройною агресією російської федерації (далі – рф) проти України та окупацією частини території України. У ході вказаного міжнародного збройного конфлікту 24 лютого 2022 року президент рф оголосив початок так званої спеціальної військової операції, що полягала у здійсненні повномасштабного вторгнення зс рф, інших збройних формувань рф та підконтрольних їм угруповань іррегулярних збройних формувань на територію України.

Факт повномасштабного збройного вторгнення на територію України не приховувався владою рф, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п. п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії російської федерації проти України», п. п. 17, 18 наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього (Україна проти рф та ін.)».

Відповідно до ст. 2, спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, ці конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

2. Згідно зі ст. 42 Положення про закони і звичаї війни на суходолі, що є додатком до Гаазької IV конвенції про закони і звичаї війни на суходолі від 18.10.1907 (далі – ГП 1907) територія визнається окупованою, якщо вона фактично перебуває під владою армії супротивника.

Відповідно ст. 23 (g) ГП 1907, крім заборон, передбачених спеціальними конвенціями, особливо забороняється знищувати або захоплювати власність ворога, крім випадків, коли таке знищення або захоплення настійно вимагається військовою необхідністю.

Згідно зі ст. 53 ГП 1907 окупаційна армія може заволодіти лише грошима, фондами та цінними паперами, які виключно є власністю держави, складами зброї, транспортними засобами, виробничими запасами та загалом всією рухомою власністю держави, що може бути використана для військових дій.

Згідно зі ст. 147 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 серйозні порушення становлять порушення, що охоплюють такі дії, якщо їх здійснено проти осіб або власності, які перебувають під захистом цієї Конвенції, у тому числі широкомасштабне руйнування і привласнення власності, не виправдане воєнною необхідністю і здійснюване незаконним чином і безцільно.

Відповідно до положень ст. 8 (2) (a) (iv) Римського статуту Міжнародного кримінального суду широкомасштабне знищення і привласнення майна, що не викликане військовою необхідністю і вчинене незаконно та безглуздо, є воєнним злочином.

Згідно зі ст. 1 Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного

конфлікту від 14.05.1954 (далі – Гаазька конвенція про культурні цінності) поняття «культурні цінності» охоплює, незалежно від їх походження чи форми власності, такі цінності:

(а) рухомі або нерухомі цінності, які мають велике значення для культурної спадщини всіх народів, такі як пам'ятки архітектури, мистецтва або історії як релігійного, так і світського характеру; археологічні об'єкти; архітектурні ансамблі, які в цілому представляють історичний або художній інтерес; твори мистецтва; рукописи, книги та інші предмети, що становлять художній, історичний або археологічний інтерес; а також наукові фонди і важливі колекції книг або архівів чи репродукцій цінностей, визначених вище;

(б) будівлі, основним і фактичним призначенням яких є зберігання або експонування рухомих культурних цінностей, визначених у пункті (а), такі як музеї, великі бібліотеки та архівні сховища, а також сховища, призначені для захисту в разі збройного конфлікту рухомих культурних цінностей, визначених у пункті (а).

Відповідно до положень ст. 4 Гаазької конвенції про культурні цінності Високі Договірні Сторони серед іншого зобов'язуються забороняти, запобігати ї, у разі потреби, припиняти будь-які форми викрадень, пограбувань або протиправного привласнення культурних цінностей, а також будь-які акти вандалізму, спрямовані проти цих цінностей.

Ст. 5 Гаазької конвенції про культурні цінності встановлено, що будь-яка Висока Договірна Сторона, яка окупує всю або частину території іншої Високої Договірної Сторони, надаватиме, наскільки це можливо, підтримку компетентним національним органам влади окупованої країни в охороні та збереженні її культурних цінностей.

Згідно з положеннями ст. 1 Протоколу до Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту, кожна Висока Договірна Сторона зобов'язується запобігати вивезенню з території, окупованої нею під час збройного конфлікту, культурних цінностей, визначених у ст. 1 Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту.

Відповідно до ст. 9 Другого протоколу до Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року (далі – Другий протокол) Сторона, яка окупувала цілком або частково територію іншої Сторони, забороняє та попереджає стосовно окупованої території будь-який незаконний експорт, інше незаконне переміщення або незаконну передачу права власності на культурну цінність.

Ст. 15 Другого протоколу визначено, що будь-яка особа скоює злочин у розумінні цього Протоколу, якщо ця особа навмисно та всупереч Конвенції або цьому Протоколу вчиняє будь-яку з таких дій:

- знищує або присвоює у великих масштабах культурну власність, яка перебуває під захистом;
- вчиняє акти крадіжки, грабежу або незаконного присвоєння чи акти вандалізму, спрямовані проти культурних цінностей, які перебувають під захистом.

3. Протягом березня та на початку квітня 2014 року під безпосереднім керівництвом та контролем представників влади та зс рф представники іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд і груп найманців,

створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих рф, взяли під контроль будівлі, у яких були розташовані органи місцевої влади та місцеві органи виконавчої влади України, військові об'єкти України в окремих районах Донецької та Луганської областей України. 07.04.2014 в м. Донецьку створено терористичну організацію «донецька народна республіка» (далі — «днр»), а 27.04.2014 в м. Луганську — терористичну організацію «луганська народна республіка» (далі — «лнр»), у складі яких утворені незаконні збройні формування, які досі функціонують.

Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими рф (зокрема окупаційною адміністрацією рф) починаючи з 07.04.2014, відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII.

Починаючи з березня 2022 року, невстановлені представники окупаційної адміністрації рф спрямували свою діяльність на створення незаконних органів влади, зокрема на тимчасово окупованій території Маріупольського району Донецької області, з метою закріплення окупаційної влади, яка сприятиме у веденні подальших бойових дій проти Сил оборони України та окупації території України.

З-поміж іншого, зазначена мета реалізуються шляхом вчинення заздалегідь спланованих та взаємопов'язаних дій, спрямованих на широкомасштабне привласнення культурних цінностей України, що не викликане військовою необхідністю і вчинене незаконно та безглуздо, їх подальше оголошення «російськими» культурними цінностями, а також позбавлення держави Україна як законного власника та українського народу загалом можливості володіти, користуватися і розпоряджатися цими об'єктами культурної спадщини.

Досягнення вказаної мети забезпечувалось не тільки безпосередніми діями, спрямованими на вилучення майна (культурних цінностей), але й запровадженням відповідного нормативно-правового підґрунтя з метою виправдання та маскування власних протиправних дій.

Так, до вказаних подій 17 грудня 2001 року прийнято федеральний конституційний закон рф № 6-ФКЗ «Про порядок прийняття до російської федерації та утворення в її складі нового суб'єкта російської федерації». Закон визначав, зокрема, механізм інтеграції нових територій до складу рф — шляхом формування нового суб'єкта або прийняття до рф іноземної держави чи її частини.

Також 25 червня 2002 року прийнято федеральний закон № 73 «Про об'єкти культурної спадщини (пам'ятки історії та культури) народів російської федерації». Сфера дії цього федерального закону поширюється на порядок формування та ведення Єдиного державного реєстру об'єктів культурної спадщини (пам'яток історії та культури) народів російської федерації; загальні принципи державної охорони об'єктів культурної спадщини (пам'яток історії та культури) народів російської федерації.

У подальшому у червні 2015 року глава т. зв. донецької народної республіки призначив міністра культури. 25.12.2015 т. зв. «народною радою днр» прийнято «закон» № 98-ІНС «Про культуру», яким передбачалося, що музейні предмети та музейні колекції мають входити до складу «музейного фонду» та становити так звану «невід'ємну частину культурної спадщини донецької народної республіки».

Місцеві органи влади та посадові особи у сфері охорони культурної спадщини мали забезпечувати включення відповідних предметів до «музейного фонду днр».

05.08.2016 т. зв. «народною радою днр» прийнято «закон» № 143-ІНС «Про музеї та музейну справу», яким деталізовано порядок діяльності, регулювання та управління музейними фондами на всій території т.зв. днр. Щодо т.зв. музейного фонду зазначалося, що він має становити сукупність усіх музейних предметів, колекцій та зібрань, які зберігаються на території т.зв. днр, незалежно від їх походження, тобто незалежно від того, що вони належали державі Україна та Українському народу.

Також у законі № 143-ІНС зазначалося, що його дія поширюється на предмети, які перебувають на підконтрольній Уряду України території Донецької області, але визнаються власністю т.зв. днр.

10 березня 2017 року радою міністрів днр ухвалено постанову № 3-33, якою затверджується перелік із 14 музеїв, музейних колекцій та музейних зібрань, визнаних «державною власністю» та включених до «Музейного фонду днр».

15 червня 2017 року радою міністрів днр прийнято постанову №7-13 «Про затвердження Положення про музейний фонд донецької народної республіки».

Крім того, у подальшому прийнято ще низку нормативних актів, а саме: федеральний закон рф від 18.03.2023 № 63-ФЗ «Про особливості правового регулювання відносин у сфері культури у зв'язку з прийняттям у російську федерацію донецької народної республіки, луганської народної республіки, Запорізької області та Херсонської області та утворення у складі російської федерації нових суб'єктів – донецької народної республіки, луганської народної республіки, Запорізької області та Херсонської області», постанова уряду днр від 27.10.2023 № 91-2 «Про затвердження Тимчасового порядку державної охорони об'єктів культурної спадщини на території донецької народної республіки», указ глави донецької народної республіки від 13.12.2024 № 701 «Про утворення комітету з охорони об'єктів культурної спадщини донецької народної республіки».

У сукупності законодавство рф та незаконні акти окупаційної влади поступово створили умови для масового привласнення українських культурних цінностей на всіх окупованих територіях та запровадили формалізований механізм, який мали реалізовувати посадові особи у сфері охорони культурної спадщини.

4. Внаслідок міжнародного збройного конфлікту з 05.03.2022 і по теперішній час територія Маріупольського району Донецької області опинилась і залишається тимчасово окупованою рф (наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України № 376 від 28.02.2025 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією»).

Після проведення т.зв. «референдуму» 30 вересня 2022 року президент рф Путін В.В. оголосив про анексію українських територій, включно з територією «днр», яка поширюється на всю Донецьку область.

Після встановлення контролю за територією Маріупольського району Донецької області дії представників окупаційної адміністрації охоплювали, зокрема, масове незаконне привласнення музейних предметів, музейних колекцій та музейних зібрань, що зберігалися в музеях, культових спорудах, бібліотеках,

архівах, археологічних пам'ятках, в тому числі у філії Маріупольського краєзнавчого музею – Художньому музеї імені Куїнджі Маріупольської міської ради, в якому зберігалися музейні предмети, колекції та зібрання, що мають велике значення для культурної спадщини Українського народу, зокрема твори видатних українських та іноземних майстрів образотворчого мистецтва.

Художній музей імені Куїнджі Маріупольської міської ради (далі – Музей), що розташований за адресою: Центральний район, вул. Георгіївська, 58 у м. Маріуполь, є філією юридичної особи публічного права – Маріупольського краєзнавчого музею. Музей створено з метою вшанування пам'яті видатного художника Куїнджі А.І., який народився у м. Маріуполь, зібрання, збереження та популяризації творів художньої спадщини, реалізації основних завдань державної політики в музейній справі, розвитку культурного життя міста та туристичної привабливості регіону. Предметом діяльності закладу є проведення науково-дослідної роботи у сфері мистецтвознавства та краєзнавства, формування та збереження музейних фондів збирання, вивчення та популяризація матеріалів, пов'язаних із життям і творчістю художника.

Зазначений Музей входить до Переліку музеїв та заповідників, у яких зберігаються музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.12.2021 № 1388.

Станом на 24.02.2022 загальна колекція Маріупольського краєзнавчого музею налічувала близько 60 тис. експонатів основного фонду, до якого входили у тому числі експонати Музею.

Під час окупації м. Маріуполь Донецької області, орієнтовно у другій половині березня 2022 року, будівля Музею піддалася обстрілам, в результаті чого вона зазнала часткових руйнувань. При цьому у приміщеннях Музею на той момент зберігались оригінали картин авторства Архипа Куїнджі («Червоний захід», «Осінь. Крим» і «Ельбрус»), Григорія Калмикова («Куїнджі годує голубів»), Івана Айвазовського («Біля берегів Кавказу») та інші експонати.

Згідно з положеннями ст. 15 Закону України № 249/95-ВР від 29.06.1995 «Про музеї та музейну справу» в редакції Закону № 1709-VI від 05.11.2009 Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом. Цією ж статтею визначено, що музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання державної частини Музейного фонду України закріплюються за музеями на праві оперативного управління.

Крім того, ст. 15-1 Закону України «Про музеї та музейну справу» встановлено, що до державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при підприємствах, в установах, організаціях і закладах освіти державної та комунальної форм власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні

колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності.

5. За наведених обставин, навесні 2022 року (приблизно у квітні, більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) під час окупації м. Маріуполь Донецької області, директор Маріупольського краєзнавчого музею, філією якого є Музей, Капустнікова Н.О., усвідомлюючи наявність міжнародного збройного конфлікту та у зв'язку з ним, діючи умисно, вступивши у злочинну змову з представниками зс рф та окупаційної влади, маючи вільний доступ до сховища Музею, протиправно заволоділа предметами культурної спадщини України, а саме оригіналами картин авторства Архипа Куїнджі («Червоний захід», «Осінь. Крим» і «Ельбрус»), Григорія Калмикова («Куїнджі годує голубів»), Івана Айвазовського («Біля берегів Кавказу»).

Вказані культурні цінності Капустнікова Н.О. сховала в різних місцях, зокрема за місцем свого фактичного проживання.

У подальшому, навесні 2022 року (приблизно у квітні, більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Капустнікова Н.О., продовжуючи свій злочинний умисел, спрямований на заволодіння культурними цінностями, які належать державі Україна, добровільно передала оригінали картин авторства Архипа Куїнджі («Червоний захід», «Осінь. Крим» і «Ельбрус»), Григорія Калмикова («Куїнджі годує голубів»), Івана Айвазовського («Біля берегів Кавказу») т.зв. міністру культури днр з метою подальшого їх обернення у власність рф.

Як результат зазначені вище картини опинились у м. Донецьк у т.зв. «Донецькому республіканському музеї» та включені до російського реєстру музейних цінностей «ГОСКАТАЛОГ.рф», утримувачем якого є безпосередньо міністерство культури рф.

Відповідно до висновків мистецтвознавчих експертиз визначено культурне значення та вартість автентичних творів: Куїнджі А.І. «Ельбрус» – 4 275 000 грн.; Куїнджі А.І. «Осінь Крим» – 1 567 500 грн.; Куїнджі А.І. «Червоний захід» – 5 700 000 грн.; Григорія Калмикова «Куїнджі годує голубів» – 570 000 грн.; Айвазовський І.К. «Біля берегів Кавказу» – 14 250 000 грн.

Враховуючи викладене, у квітні 2022 року (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) директор Маріупольського краєзнавчого музею Капустнікова Н.О., перебуваючи на території м. Маріуполь, зокрема за адресою розташування Художнього музею імені Куїнджі Маріупольської міської ради по вул. Георгіївська, 58, усвідомлюючи наявність міжнародного збройного конфлікту та діючи у зв'язку з ним, на виконання заздалегідь розробленого військово-політичним керівництвом рф плану щодо знищення культурної ідентичності українського народу і широкомасштабного привласнення належних Україні культурних цінностей, умисно, за попередньою змовою з представниками зс рф та окупаційної влади, розуміючи, що захоплення культурних цінностей, які належать державі Україна, здійснюється всупереч волі власника і настійно не вимагається військовою необхідністю, в порушення вимог ст. ст. 23 (g), 53 ГП 1907, ст. ст. 4, 5 Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту від 14.05.1954, ст. 1 Протоколу до Конвенції про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту, ст. ст. 9, 15 Другого протоколу до Гаазької конвенції про

захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року, здійснила широкомасштабне привласнення майна, що не викликане військовою необхідністю і вчинене незаконно та безглуздо, що полягало у привласненні та подальшій передачі окупаційній владі музейних експонатів, які є частиною Музейного фонду України.

Таким чином, Капустнікова Наталя Олександрівна, 12.08.1977 року народження, обґрунтовано підозрюється в порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, за попередньою змовою групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 438 КК України (в редакції, чинній на момент вчинення кримінального правопорушення).

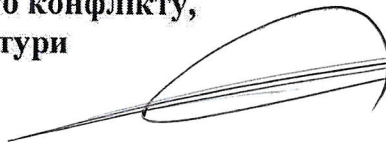
Слідчий 1 відділення 3 відділу
слідчого управління ГУ СБУ в
Донецькій та Луганській областях
лейтенант юстиції

Владислав ШУЛЕЖКО

ПОГОДЖЕНО

Прокурор у кримінальному провадженні -
прокурор відділу процесуального
керівництва та підтримання публічного
обвинувачення управління протидії злочинам,
вчинених в умовах збройного конфлікту,
Донецької обласної прокуратури

Сергій КНИШ

Підозрюваному _____ у відповідності до вимог ст. ст. 20, 276, 277 КПК України повідомлено та роз'яснено права підозрюваного, передбачені наступними нормами чинного законодавства України.

Конституція України

Стаття 28. Кожен має право на повагу до його гідності.

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим досліддам.

Стаття 29. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його припинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання.

Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Стаття 55. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Стаття 56. Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої

незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Стаття 62. Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину.

Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

У разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням.

Стаття 63. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Положення про порядок короткочасного затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину

Стаття 10. Права та обов'язки затриманих.

Особи, затримані за підозрінням у вчиненні злочину, мають право:

- знати, в чому їх підозрюють;
- вимагати перевірки прокурором правомірності затримання; про заявлену вимогу адміністрація місця тримання затриманих негайно повідомляє прокурора;
- оскаржити дії особи, яка провадить дізнання, слідчого або прокурора, давати пояснення і заявляти клопотання;
- звертатися зі скаргами і заявами в державні органи, громадські організації і до службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Положення;
- користуватися своїм одягом і взуттям, а також іншими необхідними предметами і речами, перелік яких визначається Правилами внутрішнього розпорядку в місцях тримання затриманих.

Особи, затримані за підозрінням у вчиненні злочину, зобов'язані додержувати вимог цього Положення і Правил внутрішнього розпорядку в місцях тримання затриманих.

Закон України «Про попереднє ув'язнення»

Стаття 9. Права осіб, взятих під варту.

Особи, взяті під варту, мають право:

- на захист відповідно до кримінально-процесуального законодавства;
- на захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або взяття під варту, а також на повідомлення під час взяття під варту підстав та мотивів взяття під варту, оскаржувати їх у суді, отримати в друкованому вигляді роз'яснення положень статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 та 63 Конституції України, цієї статті та інших прав затриманих або взятих під варту, встановлених законом, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (взяття під варту)
- особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника, знайомитися з правилами тримання під вартою;
- на щоденну прогулянку тривалістю одна година. Вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим з дозволу лікаря та за їх згодою тривалість щоденної прогулянки встановлюється до двох годин;
- одержувати два рази на місяць передачі або посилки та грошові перекази і передачі;
- купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої необхідності на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети, книги через торговельну мережу на замовлення;
- користуватися власним одягом і взуттям, мати при собі документи і записи, що стосуються кримінальної справи;
- користуватися телевізорами, одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки місця попереднього ув'язнення та придбаними через торговельну мережу;
- відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їх віруванню предметами релігійного культу, виготовленими з малоцінних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у місцях попереднього ув'язнення порядок, а також не обмежуються права інших осіб;
- на восьмигодинний сон в нічний час, під час якого не допускається залучення до участі в процесуальних та інших діях, за винятком невідкладних випадків;
- звертатись із скаргами, заявами та листами до державних органів і службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Закону.

Взяті під варту жінки вправі мати при собі дітей віком до трьох років.

Взяті під варту молоді громадяни (віком від 14 до 28 років) мають право отримувати психолого-педагогічну допомогу спеціалістів центрів соціальних служб для молоді.

Осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді взяття під варту в зв'язку з провадженням в іншій справі, тримають відповідно до правил, установлених цим Законом.

Одержання цими особами посилок і передач, а так само купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому Виправно-трудовим кодексом України для виду режиму виправно-трудової колонії, призначеного їм Державним департаментом України з питань виконання покарань.

Перелік продуктів харчування і предметів першої необхідності, які забороняється передавати особам, взятим під варту, встановлюється Державним департаментом України з питань виконання покарань. Міністерством оборони України за погодженням з Генеральною прокуратурою України.

Стаття 10. Обов'язки осіб, взятих під варту

Особи, взяті під варту, зобов'язані:

- дотримуватися порядку, встановленого в місцях попереднього ув'язнення, і виконувати законні вимоги адміністрації;
- дотримуватися санітарно-гігієнічних правил, мати охайний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері;
- бути ввічливими до працівників місця попереднього ув'язнення, а також поміж собою;
- не вступати в суперечки з представниками адміністрації, не принижувати їх гідність, не протидіяти виконанню ними своїх обов'язків;
- бережливо ставитися до інвентарю, обладнання та іншого майна місця попереднього ув'язнення.

Кримінальний процесуальний кодекс України

Стаття 42. Підозрюваний

Підозрюваний, обвинувачений має право:

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, а також отримати їх роз'яснення у разі необхідності;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого та перед кожним наступним допитом з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, на присутність захисника під час допиту та інших процесуальних дій, на відмову від послуг захисника в будь-який момент кримінального провадження, на отримання послуг захисника за рахунок держави у випадку відсутності коштів на оплату таких послуг;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування, та вимагати відкриття матеріалів;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердились;

18) користуватись рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустрічі з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний зобов'язаний:

1) прибувати за викликом до суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це суд;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

На всіх стадіях кримінального провадження підозрюваний має право примиритися з потерпілим і укласти угоду про примирення. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та КПК України випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження.

Права та обов'язки підозрюваного мені оголошені, роз'яснені і зрозумілі.
Пам'ятку про процесуальні права та обов'язки підозрюваного отримав.
Більш детального роз'яснення кожного із вищевказаних прав підозрюваного

не потребуую.

Підозрюваний _____

(підпис, ініціали, прізвище)

«__» год «__» хв «__» _____ 2026 року.

Захисник _____

(підпис, ініціали, прізвище)

«__» год «__» хв «__» _____ 2026 року.

*Повідомлення про підозру здійснив,
письмове повідомлення про підозру вручив,
права підозрюваному повідомив та роз'яснив, а також
пам'ятку про процесуальні права підозрюваного вручив:*

Слідчий 1 відділення 3 відділу
слідчого управління ГУ СБУ в
Донецькій та Луганській областях
лейтенант юстиції

Владислав ШУЛЕЖКО